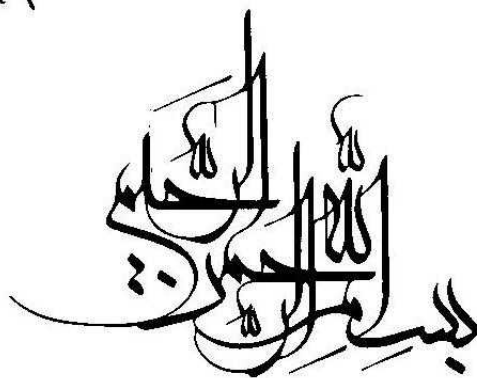

۱۴۵۷۹۲۴

۱۴۵۷۹۲۴

اعجاز موسوی

تألیف: دین الدین محمد فراہی

مرضیہ سلیم پو

www.ketab.ir

- سرشناسه : فراهی، معین‌الدین بن محمد، -۹۰۹ق.
- عنوان و نام پدیدآور : اعجاز موسوی/تالیف معین‌الدین محمد فراهی؛ به اهتمام مرضیه سلیم‌پور.
- مشخصات نشر : تهران: فر قلم، ۱۳۹۴.
- مشخصات ظاهری : ۱۹۲ص.
- شابک : ۳-۵-۹۴۶۵۴-۶۰۰-۹۷۸-۱۲۰۰۰۰ ریال
- وضعیت فهرست نویسی : فیپا
- یادداشت : چاپ قبلی کتاب حاضر با عنوان «قصص موسی (ع) : تفسیری عرفانی بر پایه آیات قرآن مجید» توسط انتشارات علمی و فرهنگی در سال ۱۳۹۳ منتشر شده است.
- یادداشت : کتابنامه : ص. ۱۷۸ - ۱۷۹.
- یادداشت : نمایه.
- عنوان دیگر : قصص موسی (ع) : تفسیری عرفانی بر پایه آیات قرآن مجید.
- موضوع : موسی، پیامبر یهود
- موضوع : موسی، پیامبر یهود -- معجزات
- موضوع : قرآن -- قصه‌ها
- شناسه افزودن : سلیم پور، مرضیه، ۱۳۴۵ -، مصحح
- رده بندی کنگره : ۱۳۴۶ق/ف/۴/۸۸۸BP
- رده بندی دیویی : ۲۰۱/۱۵۶
- شماره کتابشناسی ملی : ۲۰۴۴۰/۰

بصالح

انتشارات فرّ قلم

خوان: اعجاز موسوی

نویسنده: سعید آیدین - محمد فراهی

به اهتمام: مرضیه ایمان‌زاد

ناشر: انتشارات فرّ قلم

صفحه آرایی و طراحی جلد: بهار لوری

لیتیو گرافی و چاپ: نوشتار

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۴

شمارگان: ۵۵۰ نسخه - قیمت ۱۲۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۴۶۵۴-۵-۳

حق چاپ محفوظ

تهران: بلوار فرحزادی، کوچه ناخدااهمّتی، پلاک ۳۵

کد پستی: ۳۷۶۵۱ - ۱۴۶۶۹

تلفن: ۸۸۳۷۸۲۴۱

فهرست مطالب:

۷	چکیده.....
۹	مقدمه.....
۱۰	کاربرد قصص در قرآن و تورات.....
۱۰	ویژگی های منحصر به فرد قرآنی.....
۱۲	روش قرآن و تورات در نقل حوادث تاریخی.....
۱۴	اسرائیلیات.....
۱۵	شخصیت ها- مؤثر در شکل گیری اسرائیلیات.....
۱۷	راویان اسرائیلیات در تفسیر.....
۱۷	موضوعات اسرائیلیات.....
۱۸	راههای نفوذ اسرائیلیات در تفسیر قرآن.....
۲۰	نمونه هایی چند از تفاسیر قرآن و موضع آنها در برابر اسرائیلیات.....
۲۲	اسرائیلیات در داستان حضرت موسی (ع).....
۲۳	شرح حال مؤلف.....
۲۴	ویژگی های ادبی و هنری عصر مؤلف.....
۲۵	نثر فارسی این دوره.....
۲۵	نسخه های موجود اعجاز موسوی.....
۲۷	ویژگی های نسخه شناسی.....
۲۷	شیوه تصحیح متن.....
۲۷	شیوه ویرایش متن.....
۱۹	ویژگی های رسم خطی و کتابتی.....
۲۹	ویژگی های محتوایی.....
۳۰	ویژگی های ادبی و سبکی.....
۳۱	ویژگی های دستوری.....
۳۳	آغاز متن نسخه.....
۳۴	بیان نسب حضرت موسی.....
۳۶	در کیفیت استیلای فرعون بر بنی اسرائیل.....
۵۲	اما ذکر اوضاع موسی و رد کردن وی به مادر.....
۶۱	ذکر واقعه مهاجرت موسی از مصر به مدین به جهت قتل قبطی.....

اما ذکر ترغیب شعیب(ع) مر حضرت موسی را به مناکحت اجمل بنات	
وکیفیت ازدواج ایشان	۷۳
ذکر شمه ای از اوصاف عصای موسی و بعضی خصایص آن	۷۶
ذکر بیرون آمدن موسی با اهل خویش از مدین به جانب مصر و به	
تکلم حق فایز گشتن	۸۳
ذکر شمه ای از تحقیقات در آیت «فاخلع نعلیک» و حکمت این امر	۹۲
ذکر آمدن موسی(ع) و هارون(ع) نزد فرعون و دعوت فرمودن او جحود و انکار	۱۱۲
ذکر خروج موسی و هارون از مصر و کیفیت خلاص بنی اسرائیل و هلاک	
فرعون و متابعانش	۱۴۳
ذکر آگاهی یافتن قبطیان از رفتن بنی اسرائیل و لشکر کشیدن فرعون	۱۴۵
ذکر وقایع که در وقت مرور فرقتین بر دریا به ظهور پیوسته	۱۴۸
ذکر بنی اسرائیلیان و مرجع و مال موسویان	۱۵۶
ذکر رفتن موسی به سرسنا و به مکالمت الهی فایز گشتن	۱۵۷
مقدمه در بیان احادیث ساری و کیفیت اضلال او	۱۶۰
نتیجه گیری	۱۷۴
نمودارها	۱۷۶
فهرست ها:	

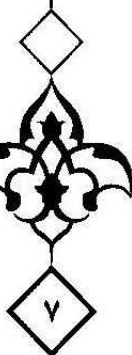
اعلام	۱۷۹
راویان	۱۸۱
کتاب ها	۱۸۷
مکان ها	۱۸۸
منابع	۱۹۰

چکیده

قصص انبیاء یکی از موضوع های در خور توجه و مطرح است، که نویسندگان و مفسران بسیاری بدان پرداخته اند. یکی از آثاری که در همین حوزه به رشته تحریر درآمده، کتاب اعجاز موسوی تألیف معین الدین محمد فراهی (قرن دهم) است، که مؤلف آن را پس از مطالعه و تدقیق سی و پنج ساله خود در کتب تفاسیر، روایات و احادیث، به قلم درآورده است. موضوع اصلی این نسخه داستان حضرت موسی (ع) است، که نویسنده آن را با استناد به آیات قرآن و تفاسیر مختلف نوشته است.

مؤلف در عرضه روایات و نقل قول ها، به راویان آنها و صحت و سقم روایات چندان توجه نداشته و هر کجا روایتی دیده آن را نقل کرده است، البته خود مؤلف نیز گویی در بیان برخی روایات شک داشته و آنها را با تردید مطرح می کند. کاربرد این حجم از روایات نشان دهنده اشraf نویسنده به کتب تفسیر و احادیث است. این اثر علاوه بر جنبه داستانی و مذهبی، دارای صبغه ادبی نیز بوده و نویسنده به فراخور داستان از اشعار شاعران نامدار و در مواردی از اشعار خود نیز بهره برده است. نکات عرفانی و اخلاقی بسیاری نیز در لابلای داستان به چشم می خورد.

در این تصحیح نگارنده سعی نموده، تا با استفاده از کامل ترین نسخه موجود در ایران، این اثر را به رسم الخط امروزی درآورده، ویژگی های دستوری، ادبی، سبکی و رسم الخطی نسخه را مورد بررسی قرار داده، و این اثر را به پیشگاه همه دوستداران ادب و پژوهش تقدیم می نماید.

مقدمه

نسخه پیش رو با نام اعجاز موسوی، داستان زندگی و معجزات حضرت موسی (ع) است، که معین الدین محمد فراهی، واعظ و قاضی هرات در عصر سلطان حسین بایقرا، به رشته تحریر در آورده و آثار خود را پس از مطالعه و تدقیق در کتب بسیار نگاشته است. وی همچنین مردی فاضل و اهل شعر و ادب بوده است.

با مطالعه و دقت در نسخه حاضر، مترجم دریافت که برخی از داستان های این کتاب اسطوره ای و تا حدی خیالی است. اگرچه می توان به بسیاری از آنها را با ادله معجزه - که حوادثی خارق العاده هستند - پذیرفت. اما برخی از این داستان ها اثبات خاصی نقل شده است، که راویان اسرائیلیات بوده اند، که در صحت و سقم آنها شک و تردید است؛ بنابراین می توان داستان ها و موضوعات این اثر را به دو دسته تقسیم بندی نمود:

الف - داستان ها و مطالبی که با توجه به نص صریح قرآن در شأن آن که مؤلف، آنها را با آیات قرآنی مستند ساخته است.

ب - داستان ها و روایاتی که از راویان مشهور اسرائیلیات چون کعب لاجین و هب بن منبه، مجاهد و مقاتل بن سلیمان و غیره نقل شده است، که در رد و یا پذیرش آنها باید احتیاط را رعایت نمود.

با توجه به مطالب فوق این سؤال مطرح می شود که چرا یک خطیب و واعظ تا این حد از این روایات مشکوک در اثر خود که مملو از آیات قرآنی است، بهره برده است؟

برای روشن شدن این شبهات نگارنده به صورت اجمال مطالبی را در چهار بخش زیر مطرح می سازد و قضاوت را برعهده مخاطبان محترم این اثر می گذارد:

الف - کاربرد قصص در کتاب های آسمانی (قرآن و تورات)

ب - اسرائیلیات

ج - راههای نفوذ اسرائیلیات در منابع و تفاسیر قرآنی

د - نمونه هایی از تفاسیر قرآنی و موضع آنها در برابر اسرائیلیات

الف - کاربرد قصص در قرآن و تورات

یکی از راههای متعددی که قرآن کریم برای هدایت بشر استفاده کرده، بهره گیری از داستان است. از مزایای بهره گیری از داستان می توان به تأثیر غیر مستقیم، به یاد ماندن طولانی، معرفی الگوها و قهرمان ها و مفید بودن برای همه افراد جامعه اشاره کرد.

با توجه به عنایت خاص قرآن به داستان های جذاب و شنیدنی پیامبران، از همان قرون اولیه مسلمانان بسیاری به گردآوری و نقل داستان های قرآنی روی آوردند.

«قدیمی ترین کتابی که در زمینه قصص انبیا شناخته شده است، کتاب تاج القصص می باشد. این کتاب یکی از کتاب های قصص پیامبران است که توسط ابونصر احمد بن محمد بن نصر بخاری ارفنجی، ادیب و مفسر فارسی زبان قرآن کریم نوشته شده است. وی از مردم ماوراءالنهر و از ثرزدان ابوالقاسم محمود بن حسن جیهانی (زنده در ۴۷۵) بوده است. کتاب وی یکی از اولین کتاب های است که در زمینه قصص پیامبران به زبان فارسی نوشته شده است. امتیاز دیگر کتاب آن است، که تا قبل از آن کتابی مستقل درباره قصص انبیا نوشته نشده، هر چند که در تفاسیر فارسی، قصص انبیا وجود داشته، اما تألیف مستقلی وجود نداشته است. موضوع کتاب، داستان پیامبران از حضرت ادم تا محمد (ع) است.» (سایت ویکی پدیا)

بعد از تاج القصص کتاب های بسیاری در زمینه قصص انبیا نگاشته شد. از جمله این کتب نسخه حاضر است، که مختص به قصص حضرت موسی (ع) است و به طور ضمنی به داستان برخی از انبیای عظام دیگر نیز اشاره دارد. به ضرورت استفاده قرآن از قصص و ویژگی های داستان های قرآنی می پردازیم.

ویژگی های منحصر به فرد قصص قرآنی

۱- هدفدار بودن

هدف قرآن از ذکر قصه و داستان، فقط نقل تاریخ و به تصویر کشیدن زندگی قهرمان اصلی داستان نیست؛ بلکه غرض اصلی این است که با نقل بخش هایی سیرت منار زندگی پیشینیان، آن را مایه آگاهی و چراغ هدایتی برای بشر قرار دهد، تا از نکته های آموزنده زندگی گذشتگان درس عبرت گرفته و انسان را از افتادن در مسیر گمراهی نگاه دارد. آیه ۱۷۶ سوره اعراف نیز به این هدفمندی قصه های قرآنی اشاره دارد، به این ترتیب که پس از ذکر سرگذشت بنی اسرائیل، اصحاب سبب و داستان بلعم باعورا می فرماید: «این مثل گروهی است که آیات ما را تکذیب کردند، این داستان ها را بازگو کن شاید بیندیشند» یا در سوره یوسف آیه ۱۱۱ می فرماید: «در سرگذشت آنان درس عبرتی برای صاحبان اندیشه است». بر اساس همین هدفمندی داستان های قرآنی است که می بینیم داستان های قرآن شرح کامل و مفصل جریان نیست بلکه؛ در هر سوره ای با توجه به هدف مورد نظر، بخشی از داستان شخص یا گروهی را ذکر کرده و با بیان

